

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtrek in veča s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravišvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katol. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravišvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Nezaprete reklamacije so poštne proste.

Slovenski mladeniči!

Mi moramo v organizaciji naprej! Doslej nismo imeli mladeniči svoje samostalne organizacije. Izgubljala se je v Slov. krščansko-socialni zvezi, v kateri so združena različna nepolitična društva. In na ta društva so se kot posebni odseki naslanjali mladeniške zveze. Toda te mladeniške zveze niso imele med seboj nobenega ožjega stika.

To hočemo preduraditi! Nočemo sicer odtrgati mladeniških zvez od izobraževalnih društev, ampak dati jim med seboj ožjega stika in jih postaviti pod samostojno vodstvo, kolikor je to v okviru društvenega zakona mogoče.

Ustanoviti želimo Zvezo slovenske mladine. V to zvezo bi naj vstopile vse že obstoječe in snujoče se mladeniške zveze in druge mladinske organizacije. Tudi tam, kjer ni nobenega izobraževalnega društva, se bodo po pravilih lahko ustanovljale med mladeniči zveze.

Zveza slovenske mladine bo imela svoj odbor, ki bo samostalno vodil organizacijo slovenske mladine. Zaradi društvenega zakona bo seveda veljala Zveza slovenske mladine kot pododsek Slovenske krščansko-socialne zveze, sicer pa bodo odbor Zveze slovenske mladine imeli mladeniči v rokah.

Ustanovni shod Zveze slovenske mladine bo le na binkoštni ponedeljek dne 8. junija v Ljutomeru. Natančni program prinesemo v prihodnji številki in ga objavimo tudi po lepakih.

Slovenski mladeniči! Prihitite dne 8. junija v velikem številu v Ljutomer. Iz daljnih krajev pričakujemo vsaj po nekoliko odposlancev. Dan 8. junija naj bo pravi mladeniški praznik. Mladeniči iz različnih krajev naj se med seboj spoznajo in spoprijateljuje. Mladeniči, ki bodo kmalu poklicani delovati po slovenski domovini za svojo vero, svoj stan in svojo narodnost, se morajo poznati in medsebojno pogovoriti, da bodo imeli tudi kot možje med seboj zaupanje. Kvišku torej, mladeniči, prihitite v Ljutomer!

Slovenski mladeniči! Dan 8. junija je vam posvečen! Na svidenje torej ta dan v Ljutomeru! Naše geslo ostani: Mi gremo naprej!

Maribor, dne 24. maja 1908.

Za Slovensko krščansko-socialno zvezo:

Dr. Korošec, tč. preds.

Podlistek.

Zgodovina Jarenine v Slov. gor. in zajedno kmetskega stanu na Spodnjem Štajerskem.

Gabriel Majcen.

(Dalje.)

Po smrti Otokarjevi pa je Štajersko vzel novo izvoljeni nemški kralj Rudolf, prvi Habsburčan, nazaj in jo 1282 z Avstrijo vred v vladu izročil svojim sinovoma. Od tega leta smo nepretrgano pod žezlom Habsburškim, do pred 100 leti bili sicer del nemškega cesarstva, a pod posebno, od Nemčije vedno bolj neodvisno vladjo.

Zadnja leta te dobe nahajamo kot namestnika vojvode deželnega glavarja.

Tudi v cerkveni upravi imamo izpremembe; v 12. stoletju so se začele omejene župnije s stalnimi župniki; 1218 se je ustanovila sekovska škofija, pod katero je spadala tudi Jarenina, 1228 lavantska.

V naši dobi so se vršile tudi križarske vojske, ki so trajale od 1096 do 1270, torej skoro 200 let, in življenje popolnoma izpremenile. V teh vojskah je pomrlo mnogo plemstva in svobodnikov sploh, zato so se posestva pogosto združevala in s tem večala. Pomrlo pa je tudi mnogo sužnjev, ker so z gospodo bili morali iti v vojsko, in vsled tega je zmanjkovalo delavcev. Zato se je zdaj suženj boljše upoštevati, in jelo se je boljše ravnati z njim.

Državni zbor.

Schrafflov nujni predlog za podporo vinogradnikov se je sprejel soglasno. Na to se je začela razprava o zadnjih deželnozborskih volitvah v Galiciji. Mladorusini se pritožujejo nad Poljaki, da so pri volitvah izrabljali svoje uradništvo proti njim, Starorusini se pritožujejo nad Mladorusini, da so postopali proti njim skrajno, nasilno, in Poljaki zopet pravijo o obojih, da se Poljaki le pred drznim nastopanjem Rusinov pri volitvah branijo, da je torej krivda na strani Rusinov. Zbornica se zelo malo briga za to razpravo o galiskih volitvah.

Ko se je končala galiska razprava, pričela se je razprava o proračunu za l. 1908.

Poslanec dr. Benkovič in tovariši so vložili nujni predlog radi velikanske množine kobilic, ki so se nastanile pred kakimi 15 leti na obeh straneh Savinje v občinah Marija Gradec in Sv. Krištof ter delale zadnja leta neizmerno škodo. Veliki deli gozda so popolnoma goli ravno vsled kobilic. Ravno tako velikanska je škoda, ki so jo napravile po sadnosnikih in vinogradih. C. kr. štajerska kmetijska družba je naročila lansko leto načelniku svoje podružnice v Laškem trgu, g. Valentiniču in generalnemu tajniku g. Juvanu, da si ogledata škodo. Dr. Benkovič je vložil lansko leto istotako nujni predlog radi škode po kobilicah, ki pa ni imel nobenega uspeha, ker so se baje občinski predstojniki, vprašani po politični oblasti v Celju, izrazili, da ni nobene sile. Z letošnjim nujnim predlogom se vnovič poziva vlada, da naj pozveduje o škodi vsled kobilic v imenovanih krajih, da se naj odpiše prizadetemu prebivalstvu več davka in se jo tudi drugače podpira. Pri poizvedovanju naj pomaga tudi podružnica štajerske kmetijske družbe v Laškem trgu.

Politični ogled.

— Gospodarska povzdiga Dalmacije. Vlada pripravlja veliko akcijo v pospeševanje obrti v Dalmaciji, ki naj bi tam dvignila in izkoristila velike naravne zaklade dežele. Na poziv trgovskega ministrstva se bo podal v kratkem na potovanje v Dalmacijo tajnik dunajske trgovske zbornice, da na-

tanko preišče predpogoje za ustanovitev industrijskih podjetij. Na jesen odidejo v Dalmacijo člani industrijskega sveta in odlični finančniki, da se na licu mesta prepričajo o praktični izvedljivosti vladnih načrtov.

— Nova črnogorska prestolnica. Dne 10. maja je knez Nikola v navzočnosti vsega dvora in vlade položil v Baru temeljni kamen za novo prestolnico. Pri tej priliki je knez imel govor, v katerem je naglašal, da bode vedno in z vsemi sredstvi deloval na to, da osredotoči v novi prestolnici trgovino in industrijo. Toplo se je spominjal ruskega prijateljstva in poudarjal, da je zadnji obisk v Petrogradu v njem utrdil prepričanje, da car Nikolaj in Rusija nikdar ne pozabita Črne gore. Ob enem je tudi izrekel nado, da bode kneževina tudi v bodoče deležna trajne podpore mogočnega sosedu Avstro-Ogrske, ki je vedno pospeševala gospodarski razvoj Črne gore.

Maja politična naznanila.

Dne 20. maja: Cesar je podpisal istrsko volilno preosnovo. — Davčni odsek je imel danes sejo, v kateri se je rešila postava glede davka na avtomobile. — Cesar je sprejel danes ogrskega notranjega ministra Andrašija v avdijenci. — V Zagreb je došlo 100 orožnikov. Okolu vseučilišča je bilo danes najmanj 200 orožnikov, da omogočijo vstop onim, ki bi hoteli na vseučilišče, otvorjeno po banu Rauchu. — Angleški kralj Edvard obišče rusko carsko dvojico in ostane en teden v Petrogradu.

Dne 21. maja: Dunajska šolska mladina se je danes, na številu 87.000 dečkov in deklic, v slavnostnem sprevoju poklonila cesarju v Senbrunn. Dunajskemu županu je dejal cesar: „Otroci so najlepše in najljubše na svetu. Čim starejši postajam, tem bolj ljubim otroke.“ — V današnjem skupnem ministrskem svetu se je doseglo soglasje glede zvišanja plač častnikom in zboljšanja hrane moštvo.

Dne 22. maja: Člani avstrijske delegacije so imeli danes daljše posvetovanje, v katerem so prodrli krščanski socialci s predlogom, da se naj skliče delegacija, ko začne leto. — List „Ceh“ piše, da bo prestavljen profesor Varmund na nemško vseučilišče v Pragi. — Na zagrebškem vseučilišču se večeraj in danes ni dal noben dijak vpisati.

Dovoljevalo se mu je kaj imeti, n. pr.: denar, živino, obleko i. dr., vendar le premakljivo blago, in ta imetek množiti. Tako je sužnju bil ustvarjen pogoj, da se je mogel začeti malo gibati. Poleg tega pa so mnogi svobodni, ki se jim je vsled dedovanja nabralo toliko zemljišč, da jih sami niso mogli dati obdelati, bili prisiljeni kose oddati. Odjemali pa so jih sužnji; dobivali so je na odpoved in proti, zavze, da zato nekaj določenega „dajajo“ (činž) in na gospodarjevo posestvo hodijo „delati“ (tlaka). Pogosto so se posestva tudi dajala v najem z dedno pravico. Ščasoma so se mala zemljišča najemnikom in tudi sužnjem v gospodarjevi službi celo jela prodajati; kot posestniki so taki bili tudi svobodni, zato pa so posestva plačevali drago in morali poleg kupnine vsako leto staremu gospodarju še nekaj dati, da se je nekdanja odvisnost označevala. To so bili mali kmetje. Kdor te dolžnosti ni držal, je posestvo zopet izgubil in zapadel v suženjstvo. Bili so torej: prvotni posestniki ali gospodarji, mali kmetje, najemniki in sužnji na gospodarjevih posestvih. Najemnikom sta bila činž in tlaka strogo določena; činž se je dajal v denarju in pridelkih, tlaka se je delala navadno po tri dni na teden, na Spodnjem Štajerskem malone vse dni tedna. Zato je najemništvo bilo zelo hudo; prosti kmet postati pa je bilo zelo težko; gospoda je rekala: „Kmete, ki hrepene po svobodi, se mora le z ostro šibo in palico brzdati.“ Seveda so se poleg takih gospodarjev nahajali tudi dobrosrčni.

Pa tudi plemstvo se je vsled križarskih vojsk povzdignilo; trpljenje za sveto stvar ga je oblačilo, spoznavanje novih dežel izobrazilo, ker jih je mnogo pomrlo, se je v rokah ostalih pomnožil imetek, mnog si je v vojski pridobil tudi slavo. Ker je njih

ugled rasel, so mnogi od deželnega vladarja dobili pravico, da smejo na svojih gradovih o manjših prestopkih soditi sami (nižje sodstvo); rekurirati se je moglo na deželno sodstvo, ki je tudi sodilo to večjih prestopkih.

Se le v tej dobi pridemo do prvih zgodovinskih poročil o Jarenini. V začetku 12. stoletja je pri Mariboru živel bogat grof imenom Rudolf Witenwald, ki je poleg drugih velikih posestev imel tudi obsežno zemljišče okoli današnje jareninske cerkve; tudi cerkev sv. Marije je stala na tem posestvu in sicer prav na mestu sedanje župnijske cerkve, in je tudi bila njegova. Ta grof se je zoper svojega škofa, to je solnograškega nadškofa, hudo pregrešil in zato bil iz katoliške cerkve izobčen. Rad bi pa bil zopet v cerkev sprejet. Da se mu je to dovolilo, je okoli 1135 nadškofu podaril zemljišče okoli jareninske cerkve, ki je segalo od izvira Poličkega potoka pa dol do Pesnice, s cerkvijo vred.

Listina sicer pravi „od izvira Jareninskega potoka“; toda potok, ki se danes imenuje Jareninski, kot tak nima izvira, ampak nastane iz Poličkega in Vajgenskega. Witenwaldovo posestvo se je torej začinjalo ali pri izviru Poličkega ali pri izviru Vajgenskega potoka. Mogoče pa je le prvo, ker so admontci na Poličkem vrhu imeli zemljišča in ni listine, ki bi poročala, da bi jih bili kupili ali dobili, čečim o posestvih na Vajgnu imamo take zapiske. Gornji konec Witenwaldovega posestva imamo torej iskati pri izviru Poličkega potoka; o spodnjem ni dvoma; kako široka je bilo, pa v listini ni povedano; bržkone je segalo od enega brdnega slemena do drugega. Potemtakem je darilo Witenwaldovo bilo cela dolina današnjega Poličkega in Jareninskega potoka dol do Pesnice z obe-

Dne 22. maja: Poslanec Haggenhofer dobi dan na dan priznanja od ljudstva, ki odobrava njegovo postopanje povodom vseučiliškega skandala v Gradcu. — Zunanji minister Aehrenthal in skupni vojni minister Schönaich sta podala včeraj ostavko, o koji se bo odločilo v ponedeljek. — V ogrskem ministristvu je izbruhnila kriza. Vzrok ji je nastop velikega dela neodvisne stranke proti vladi.

Dne 24. maja: V Gradcu so se vršile danes demonstracije mesarskih pomočnikov, ker sta imela dva mesarja svoje prodajalne odprte. — Češka društva namenavajo prirediti v Pragi za cesarjevo navzočnosti slovenski jubilejni slavnostni spreved. — V obeh zbornicah se dela na to, da bi odstopili avstrijski delegati z ozirom na uspeh skupnega ministrskega sveta.

Dne 25. maja: Kakor pišejo listi, cesar ni sprejel ostavke ministrov Aehrenthala in Schönaicha. — V Petrograd se pripelje danes odposlanstvo avstrijskih Slovanov državnih poslancev, ki pride pripravljat vseslovanski shod, ki naj bi bil v Rusiji leta 1909.

Somišljeniki! Somišljenice!
Zahtevajte v vseh prodajalnah in tobakarnah vžigalice „Slovenske krščanske socialne zveze“: V korist obmejnim Slovencem!

Razne novice.

* **Iz davčne službe.** Davčni upravitelj mariborskega davčnega urada g. Julij Eckröder je stopil v pokoj.

* **Iz pošte.** Poštni kontrolor Antom Scherbaum je prestavljen na lastno prošnjo iz Celja v Gradec. — Poštni upravitelj Jožef Perkounig je prestavljen iz Zidanega mosta v Gradec. — Poštna aspirantka Marica Pernat v Pilšanuju je dobila tam službo: poštne upraviteljice.

* **Iz šole.** Stalna učiteljica Marija Klemenčič v Bruku ob Muri je imenovana za stalno učiteljico na tretji mestni dekliški šoli v Mariboru; stalna učiteljica pri St. Vidu pri Planini Ivana Zupančič za stalno učiteljico na dekliški ljudski šoli v Smarju pri Jelsah. Stalna učiteljica v Prihovi Natalija Krec je dobila dovoljenje, da se omoži s tamošnjim učiteljem Lovrencom Serajnik.

* **Učiteljska mesta** so razpisana in sicer mesta učiteljice v Dramljah, Slivnici pri Celju in pri Sv. Stefanu, v Braslovčah mesto učitelja in na eno razredni šoli pri Sv. Miklavžu nad Laškim mesto šolskega vodja. Prošnje do 20. junija t. l.

* **Za S. K. S. Z.** so darovali: Duhovniki, zbrani na dekanijski konferenci v Jarenini, 8 K. Da bi našli po vseh lavantinskih dekanijah posnemanje!

* **Gledališke predstave v Mariboru.** Člani slovanskega gledališča v Ljubljani prirede pod vodstvom g. A. Danila v tukajšnjem Narodnem domu ta teden več predstav. Otvoritvena predstava, Bernsteinov „Tat“, je bila v torek. V sredo „Ob svojem kruhu“, ljudska igra v 4 dejanjih. V četrtek se predstavlja Cankarjevo „Pohujšanje v dolini šentflorijanski.“ Pred vsem pa opozarjamo na Meškovo igro „Na smrt obsojeni“, ki se bo igrala v soboto. Noben Slovenec mariborskega okraja naj bi ne zamudil te igre. Slika nam življenje koroških Slovencev. V ne-

deljo bo opereta „Mamzelle Nitouche.“ Zadnja igra bo prihodnji ponedeljek in sicer Batistinova „Velika srenja.“ Začetek je ob 8. uri zvečer.

* **Zveza slovenske mladine.** Kakor je iz oklica na uvodnem mestu razvidno, bo na binkoštni ponedeljek v Ljutomeru ustanovni shod Zveze slovenske mladine. Organizirana bo ta Zveza po uzoru Zveze telovadnih odsekov, torej v velikem okvirju Slovenske krščanske socialne zveze, vendar pa s svojim vodstvom. Za to novo zvezo priskrbeli smo tudi krasne znake: majhen ščit s slovenskim poljem; čez trobarvno polje se vije križ v zeleni barvi, in okoli križa so zlate črke: S. M., to je: Slovenska mladina. Na shodu v Ljutomeru bodo mladeniči te znake že lahko pripehi na svoja prsa.

* **V spomin blagemu profesorju Ignacu Pokornu.** Ni ga več med nami! Se pred dobrim tednom je sploščeval svoje dolžnosti na gimnaziji; nikdo pač ni sanjal, da ga bode krila že danes hladna zemlja. Ko se je 20. maja razširila vest o njegovi smrti, ni hotel nikdo verjeti, da bi kruta usoda tako ravnala s človekom. Izgubili smo svojega dobrega učitelja, obojtelj bode vedno pogrešala svojega skrbnega očeta. V petek 22. t. m. smo spremlili ob veličastnem sprevedu, zaslužnega moža k večnemu počitku do južnega kolodvora, od koder se ga prepeljali v Ljubljano. Udeležba je bila veličanska; vsi dijaki tukajšnje gimnazije, profesorski zbor, zastopniki drugih šol, častita duhovščina, mnogo gospodov in gospa je žalovalo za mirnim možem z obitelji, katero je zadel jako hud udarec. Pred hišo so zapeli dijaki žalostinko „Blagor mu.“ Spreved je vodil preč. g. kanonik in župnik sam. Lj. počasno so se razšli spremljevalci na kolodvoru; vsi so bili nekako redkobesedni; zdel se nam je ta pot do kolodvora res pot prave žalosti, katero je motila edino le nemška molitev. Pokorn je bil tih, miren, toda trden značaj. Rodom Ljubljčan se je krčevito oklepal svoje kranjske domovine, dasi mu ni bilo službovanje v domovini nikdar po volji. Najbolj dokazuje njegovo ljubav do rodne zemlje večkratna želja, katero je izražal še popolnoma zdrav, da mora biti pokopan v Ljubljani, v svojem rojstnem kraju. Kot tak je spoštoval vedno svojo slovensko mater in vcepjal to spoštovanje in ljubav do materinske tudi svojim otrokom, kateri je vzgojeval s svojo zvesto družico tako, kakor zahteva to sveta narodna dolžnost od vsake slovenske obitelji. — Ranjki je prebil mnogo bridkih ur v svoji mladosti. S svojo skrbno materjo je živel v Ljubljani, kjer sta se šolala z bratom. Mati je bila strežnica, ki je bila znana kot najmarljivejša, zvesta in do skrajnosti točna služabnica, ki je vzgojevala svoja otroka na vzoren način. Nji je pomagal Ignac vzdrževati gospodinjstvo s poučevanjem, bil je marljiv, nadarjen in vzoren dijak, katerega so vedno klicali po imenu Nace. Mnogo se je trudil pozeje s študijem na vseučilišču; premagal je vse s svojo vstrajnostjo. Služboval je dalj časa v Trstu in nato v Mariboru. Kot definitivni profesor se je oženil z blago Ivano Skaletovo, ki mu je bila udana, zvesta družica, ki je pazila na svojega moža vsikdar, kakor more streči le mati svojemu otroku. — V šoli je bil vzoren učitelj, saj je živel le za obitelj in za zavod. Napeljeval je mladino z mirnimi nasveti na dobra pota, vzbujal jo za delo in se trudil na vse načine, da bi se dijaki tudi česa naučili in uspevali v svojih študijah. Dasi je bil strog, ga je dijaštvo ljubilo, ker je videlo povsod tudi njegovo dobro srce in bilo prepričano o njegovem blagem namenu in njegovi očetovski skrbi. Bivši njegovi učenci so gotovo le polni hvaležnosti in bodo

hranili zvesto spomin na svojega blagega profesorja Ignaca Pokorna.

* **Nemški mariborski profesorji** — pravi kulturnosei. Mariborčanka kaj rada napada slovenske učitelje in profesorje, samo da jih denuncira na zgoraj. Lepih činov svojih nemških ljubljencev pa neče nikdar videti. Po celem Mariboru govore ljudje o nastopu profesorja Försterja iz realke in pa telovadnega učitelja Truppa. Ta dva velenemca sta bila na vežbališču, ko so se igrali gimnazijci. Da bi pokazala svojim realcem, kako korajžo da imata, sta se spustila v prepir z gimnazijci. Profesor dr. Förster se je spozabil celo in prijel enega dijaka za vrat in mahnil po njem s palico. Gimnazijec se je zelo premagoval, kakor je sam rekel, da mu ni vrnil zausnice. Toda vedel je, da ima konečno nemški profesor vedno prav in se spomnil tudi v pravem trenutku, da se je treba gimnazijcu tudi nasproti tako izobraženemu akademiku dostojno obnašati. Zabrnil je lepo mirno doktorju Försterju v zobe in ga omilovaje opozoril vpričo mnogo dijakov, da se pač ne spodobi za akademično izobraženega človeka, se pretepati, tem manj pa bi se smel tepsti profesor z dijaki na javnem prostoru. To je nemška kultura, kaj ne, častita Mariborčanka? Z lepimi besedami se je prepiral tudi g. Trupp z dijaki. Dobro bi bilo, da bi ravnateljstvo poučilo ta nemška pedagoga, kako se naj vedeta na javnih prostorih, da ne dajata dijakom pohujšanja. Če bi slovenski profesor kaj takega zagrešil, hitro bi se oglasili očetje iz Gradea in skrbno preiskovali vso zadevo. Germanije pa le ne vznemirjati!

* **Plojevi najnovejši izrazi.** Kakor se nam je sporočalo, je dr. Ploj dne 10. t. m. grozil na Dunaju Pišek, da bo naše poslance ožigosal zaradi nujnega predloga za Bukovce. To se je točno zgodilo že takoj v „Domovini“ dne 20. t. m. Zraven pa so v tem dopisu tudi ti-le značilni izrazi: „jetična Kmpčaka zveza“, „jezuitizem v politiki“, „nemoralna in sramotna gonja nekaterih mladih kaplanov in gospodstva željnih fajmoštrov proti dr. Ploju“, „nahujskanje in očividno zapeljani ljudje“, „političujoči duhovniki“, „hujskajoči kaplani in fajmoštri“. Zares, veliko se je že naučil dr. Ploj v liberalni družbi. Da ne bo mogel tajiti dr. Ploj svojega spisa, se nam sporoča še iz Dunaja: Dr. Ploj je grozil v ponedeljek, dne 18. maja popoldne posl. Pišek z ožigosanjem. Niti Jezovnika niti Rohleka se ni bilo na Dunaju. V sredo, dne 20. t. m. pa prinese že „Domovina“ ožigosanje! Nepobitno je torej, da je „Domovina“ samo od dr. Ploja mogla dobiti poročilo! Ali je Ploj tako hitro pozabil, kaj so Celjani o njem pisali? Ali naj to ponatiskujemo od številke do številke, da ne bo več tega pozabil?

* **Sami se bijete!** Dr. Ploj je v „Domovini“ uprav besen, da sta tudi Pišek-Korošec stavila nujni predlog za bukovske pogorelec. Gotovo je namreč, da je to notico dr. Ploj sam pisal ali jo vzel pisati, ker je že baje na Dunaju grozil z „ožigosanjem.“ Čudimo se, da Ploj piše ali da, pisati se da o „jezuitizmu“, o „nemoralni in sramotni gonji nekaterih mladih kaplanov in gospodstva željnih fajmoštrov“ (čujte!) proti njemu, o hujskanju politikujočih duhovščine itd. Cela notica je sploh zelo poučna za one kmete in duhovnike, ki mislijo, da je Ploj še vedno „konzervativen.“ Najboljše pa je, da se Ploj brani proti temu, da se drugi poslanci vmešavajo v njegov okraj in da imenuje to politično nepoštenost. V „Novem Slov. Stajercu“ pa čitamo, torej v listu, ki ga plačuje dr. Ploj za svojo politično slavo, tam čitamo v zadnji številki, kako

ma nizdolgama. Gornja poprečna meja je prav zanimiva; ne bom se namreč motil, če mislim, da je čez dolino šla pod takozvano Minerlovo puščo nad Zmrzlenikom, kjer je še danes označena po dveh hrastih na travniku; vzhodno od njih se je držala jarka, po kojem priteče Polički potok iz hribov, zapadno pa se dvigala na negloboko, a narjavno preseko v brdnem slemenu; sicer pa je mejo tudi zato prav lahko spoznati, ker se ravno tukaj (312 m) dolinica ob Poličkem potoku prevlači v dolinico, ki drži proti Sv. Ilju.

Nadškof pa prejetega zemljišča ni obdržal za se, ampak ga takoj v „zveličanje svoje duše z vsemi pravicami, ki so bile na njem, daroval kratko prej ustanovljenemu samostanu admontskemu. Tako govori zgodovinsko poročilo. 1139 se ime Jarenina (v Slov. gor.) nahaja zapisano prvokrat, in je posestvo, o kojem govorimo, prvo, ki so ga admontci dobili v tem kraju. Čita se sicer, da bi Admont bil že pri ustanovitvi (1074) dobil neko posestvo v Jarenini v Slov. gor.; ali to je pomota, ki je nastala po zamenjavi te Jarenine z „Jaring“ v Zavzalu in se pojasni, ako se razne listine primerjajo.

Kaj pa vemo o Jareninskem dvoru? Gotovo je že pod grofom Witenwaldom na zemljišču stalo kako poslopje, s kojega se je ono upravljalo. Gotovo je pa tudi, da to ni bil sedanji dvor, ki je iz novejših dobe; mimo tega je prvotni dvor baje stal nekoliko nižje od sedanjega; tako se namreč govori, zapisanega pa ni nič.

Admontci so v svrhu oskrbovanja posestva na dvoru ustanovili takozvano proštnjo in, kakor pravijo stari zapiski, od nekdanj pred vsem gojila vinsko trto.

Mek 1139 in 1160 je nadškof ustanovil jare-

ninsko župnijo, ki jo je bil sestavil iz pokrajin, tvorečih danes sledeče župnije: Sv. Ano na Krembergi, Sv. Lenart, Sv. Trojico, Sv. Jurij v Slov. gor., Sv. Jakob, Jarenino, Sv. Ilj, Spodnjo Kunigundo in menda tudi Svičino s Sv. Jurijem ob P., ki je pa, če je spadala k Jarenini, čez kratko bila od te odločena; vrhu tega je še del Sv. Marjete spadal k Jarenini. Bržčas z ustanovitvijo jareninske župnije je tudi njo nadškof podelil admontcem in sicer tako, da je župnik v gospodarskih stvareh bil odvisen od admontskega opata, v duhovnih pa od nadškofa. Iz zadnje pripombe moramo sklepati, da so jareninski duhovniki bili posvetni. Gospodarske razmere si imamo misliti tako-le: župljani so duhovni oblasti imeli dajati desetino; dve tretjinki te desetine sta bili nadškofovi, ena tretjinka župnikova, v tem slučaju admontskega samostana, ki je župniku, da mu zagotovi dohodek, dal nekoliko zemljišča, in, da mu jih zboljša, menda prepuščal nekaj desetine. Čez nekoliko let in sicer kmalu po 1187 pa je župnija admontcem prišla iz rok; zakaj, se ne (da trditi, ker je listina nejasna. To je bila za admontce občutna izguba. Zato so nadškofa prosili, naj jim župnijo zopet podeli, in on je to res 1202 storil in sicer potrdeč jim stare pravice in s pristavkom, da so župniki, in sicer posvetni duhovniki, ne le v gospodarskih, ampak tudi v duhovnih stvareh odgovorni admontskemu opatu. Odstitihmal admontci župnije niso več izgubili. Razmerje gospodarsko in duhovno pa se je tekom dolgih let nekoliko izpremenilo.

Razločevati nam je jareninsko posestvo, ki so ga admontci imeli kot lastnino, in pa župnijo, ki kot taka ni bila njihova lastnina, vendar njim dajala lepe dohodke.

V 12. in 13. stoletju je na Stajerskem slovela neka plemenita rodbina „Jaring“, o kateri se pa doslej iz listin ne ve, da bi bila v zvezi z našo Jarenino; vendar ni izključeno, da je bila posestnica Jarenine pred Witenwaldom. Pripovedka namreč govori o nekem grofu Jaringu, ki je v Jarenini imel grad in cerkev.

(Dalje prihodnjič.)

Smešnice: A: „Ali Vas smem povabiti v nedeljo na obed?“ B: „Hm, no, pravzaprav sem že napol obljubil drugam! Kaj bo pri Vas na mizi?“

Prazen trud: Julci (godna za možitev je z bratom naredila izlet v gore): „Karol, glej, kako čudovito lepo, kako romantično! Tukaj bi za vselej obsedela!“ — Karol: „Zdi se mi, da boš doma tudi obsedela. Radi tega bi pač ne bilo treba toliko truda v planine!“

Bridka pritožba: „Veste, soseda, z mojim možem ni več za shajati. Vedno moram imeti pred zadnje besedo.“

Iz šole. Katehet: „Kaj ne vidimo duše?“ — Ker je pod kožo.

Zadnja cena. Kupec: Torej koliko stane obleka? — Zid: Prepričati vas hočem, da vam postrežem dobro. Jaz nisem eden tistih, ki zahtevajo 60, 50 ali 40 kron, rečem vam, obleka stane 30 kron, in to je zadnja cena! — Kupec: Jaz tudi ne rečem, da dam 10, 15 ali 20 kron, dam vam 8 kron in ne vinarja več! — Zid: Dajte denar, kupčija je sklenjena!